

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์)

ผู้วิจัย : นางสาวแพงเมือง มโนจิตร

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูสุนทรสังฆพินิต, ดร., พธ.บ. (ศาสนา), M.A. (Philosophy),
Ph.D. (Philosophy)

: ผศ.ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง, พธ.บ. (ศาสนา), ศศ.บ. (ไทยคดีศึกษา),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Pali & Buddhism)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำในพระธรรมโกศาจารย์ และในพระธรรมพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาอัตชีวประวัติ และผลงานของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) (๓) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสำคัญและภาวะผู้นำของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ทฤษฎีภาวะผู้นำทั่วไปและในพระพุทธศาสนา พบว่า ภาวะผู้นำทางสังคมทั่วไป ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของอิทธิพลที่ผู้นำ หรือผู้ที่มีภาวะผู้นำ เป็นผู้ชักนำ จูงใจ ชี้นำ ใช้ อิทธิพลหรืออำนาจที่มีอยู่ในรูปแบบต่างๆ กระตุ้นหรือชี้นำให้เพื่อนร่วมงาน หรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ ยินดี เต็มใจ พร้อมใจ ในการกระทำการ ให้มีความกระตือรือร้นหรือร่วมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้นำต้องการให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางในการทำงานหรือดำเนินกิจกรรมที่ผู้นำนั้นรับผิดชอบ หรือตามที่ผู้นำนั้นต้องการ **ส่วนภาวะผู้นำทางพระพุทธศาสนาภาวะผู้นำต้องประกอบด้วยภาวะ ๒ ประการ** คือ ๑. ภาวะทางด้านจิตใจที่ต้องมีคุณธรรมอันสูงเหนือกว่าผู้อื่น ที่สุดคือหมดจากกิเลสตั้ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒. ภาวะลักษณะทางกายภาพหรือบุคลิกภาพของผู้นำชาวพุทธต้อง ประกอบด้วยมหาบุริสลักษณะ

๒. อัตชีวประวัติ และผลงานของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) ที่บ่งบอกถึงภาวะ ผู้นำบาทภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้ว นับแต่เป็นการกระทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนารักษาธรรมวินัยเอาไว้ โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับชาวพุทธทั้งหลายได้ถือเอาเป็นแบบอย่างและนำไปปฏิบัติตาม เพื่อฝึกฝนตนเองในการพัฒนา ทางกาย วาจา ใจ มีการกระทำตัวอย่างให้ได้ดู ใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมณะให้เห็น แสดงความ

สงบเย็นให้ได้เข้าถึงและสัมผัสได้ เป็นผู้ทรงความรู้และทักษะในการที่จะเผยแผ่ธรรมะให้กับชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาสู่เมืองไทยและยังมีความชำนาญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอัฐิชีวิตของท่านทำให้ชาวพุทธทั่วโลกได้เห็นความสำคัญและสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น ซึ่งเป็นการผดุงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้เจริญในสังคมไทยถึงทุกวันนี้

๓. อิทธิพลแนวคิดและภาวะของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) พบผลการวิเคราะห์ว่า พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) ได้มีการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในการปฏิบัติธรรมด้วยการบวชจริง เรียนจริง ปฏิบัติจริง และสอนให้พุทธบริษัทได้ปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังและเป็นต้นแบบในการศึกษา มีการศึกษาทางคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ทางธรรม มีความอุตสาหะอดทนศึกษาค้นคว้าหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างลุ่มลึกแล้วออกมาเผยแผ่ให้พุทธบริษัทศึกษาเรียนรู้ประพฤติปฏิบัติ และมีการเผยแผ่ด้วยเทคนิควิธีการ สื่อ เอกสารและสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายเช่น ทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ใช้สื่อศิลปะ สร้างโรงมหรสพทางวิญญาณ เป็นต้น อิทธิพลแนวคิดที่สำคัญและภาวะผู้นำของพุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกศาจารย์) ต่อสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า มีผลต่อสังคมไทยหลายด้าน คือ (๑) อิทธิพลแนวคิดและภาวะผู้นำด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยมีผลกระทบด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนธรรม ด้านศาสนวัตถุ ด้านศาสนพิธี (๒) อิทธิพลแนวคิดและภาวะผู้นำด้านการศึกษาโดยรณรงค์ให้นาหลักคุณธรรม ศีลธรรม หลักจริยธรรมกลับเข้าสู่สถาบันการศึกษาให้ได้เรียนรู้ประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจัง (๓) อิทธิพลแนวคิดและภาวะผู้นำด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม การสร้างถาวรวัตถุให้กลมกลืนกับธรรมชาติ การอนุรักษ์ต้นไม้และอนุรักษ์สัตว์ป่าทุกชนิดในบริเวณสวนโมกขพลาราม และกำหนดให้ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย สังคมโลกจึงยกย่องท่านให้เป็นผู้นำทางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ประสานความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาให้เกิดสันติภาพ

Thesis Title : An Analytical Study of Leadership of Buddhadasa Bhikkhu
(Pradhammakosajarn)

Researcher : Miss. Peangmoung Manojit

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Ven. Dr. Phrakru Sunthorn Sanghapinit, B.A. (Religions),
M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)
: Asst. Prof. Dr.Thepprawin Chanreang, B.A. (Religions),
B.A. (Thai Studies), M.A. (Buddhist Studies),
Ph.D. (Pali & Buddhism)

Date of Graduation : April 26, 2016

Abstract

The objectives of this thesis were as follows (1) To study of the general and Buddhist concepts and theories of leadership (2) to study the way of life technical works of Buddhadasa-Bhikku (Pradhaamkosajarn) (3) to analyze the important idea and the leadership of Buddhadasa-Bhikku (Pradhaamkosajarn) towards Thai society in presentday. The documentary research was conducted in this study.

The findings were as follows.

1.The way of life technical works of Buddhadasa-Bhikku (Pradhaamkosajarn) can be divided into three periods as follows (1) The primary Buddhism dissemination (during B.E. 2469 – 2485) found that he was a Dhamma teacher in Phrapariyattidamma (Dhamma Courses) and Wat Phraborommatatuchaiya and written the book title on “Tamruey - Phraarahan” and three months Buddhism news, speech, sermon. (2) Buddhism dissemination in the middle time (during B.E. 2486 – 2529) found that he was disseminated Buddhism By Dhamma teaching and Dhamma speech in many places and written the book title on “The wonder of Nippana”, BuddhaDhamma and peacefulness, Buddha Dhamma purposive of Democracy, the mountain of Buddhist way, Buddhist Psychology. (3) Buddhism dissemination in the end (during B.E. 2530 –2536) found that he had written the book

title on “common language and Dhamma language, Anapanasati (completed volume) and Maga Puja Desana”.

2. The the way of life technical works of Buddhadasa-Bhikku (Pradhaamkosajarn) found that he was a Dhamma practitioner as origination for Dhamma practice by real ordination, real learning, real practice and teach Buddhist company for seriously practice and to be originated in Dhamma learning, to have secular and religious learning, to have endurance to study research on Buddhist principle as deeply after that he has disseminated to Buddhist company for learning and practicing and to have dissemination by lots of techniques and methods i.e. multi-media, documents, and variety of publishing news such as radio, television, art media, spiritual entertainment hall etc.

3. The important idea and the leadership of Buddhadasa-Bhikku (Pradhaamkosajarn) towards Thai society in present day found that there are varieties of aspects as following (1) The feedback on Buddhism dissemination especially feedback on religious personnel, religious teaching, religious materials, religious ritual (2) The feedback on education by campaign to apply the rituals principle, moral, ethical back to educational institutes for learning and practicing seriously (3) The feedback on natural resource and environment conservation especially focus on environment, to build any dwelling must be in harmony with nature, to be conservation on forest and all wild life in the area of Suanmokkhapalaram and to determine the Dhamma practitioners must be regarded with environment conservation in any way.